

Pokuty za porušení práva hospodářské soutěže

Čeho by měly pokuty dosáhnout?

Politika Komise, pokud jde o jednání v rozporu s právem hospodářské soutěže, je jednou z preventivních politik, a proto Komise vydává podrobnou příručku o tom, jak právo hospodářské soutěže dodržovat. Pokud společnosti toto právo poruší, lze jim uložit pokuty. Jelikož jsou tyto pokuty v podstatě zaměřeny na prevenci, musí splňovat dva cíle: trestat a odrazovat. Porušovat pravidla hospodářské soutěže se v případě nepotrestání vyplácí – což je důvod, proč to společnosti dělají. Vezměme si příklad kartelů. OECD se zaměřila na vybrané kartely a odhadla, že mediánový nárůst ceny je o 15 až 20 %, u nejvyšších hodnot o více než 50 %ⁱ. Pokud by kartelová dohoda trvala po dobu několika let, potom by všechny do ní zapojené společnosti těžily z těchto vyšších cen po dobu každého roku fungování kartelu. Tuto skutečnost musí pokuta zohlednit, má-li dosáhnout svého cíle, kterým je být prevencí pro průmysl jako celek.

Politika Komise v oblasti ukládání pokut je založena na zásadách, že některá porušení škodí hospodářství více než jiná, že porušení, která ovlivní vysoké tržby, škodí více, než ta, která ovlivní nízké tržby, a že více škody způsobí spíše dlouhodobé porušování, než krátkodobé.

Jak jsou pokuty vyměřovány?

Procentní podíl z hodnoty relevantních tržeb:

Výchozím bodem pro vyměření pokuty je procentní podíl z ročních tržeb společnosti u výrobku, jehož se protiprávní jednání týká. Za relevantní tržby jsou obvykle považovány tržby za výrobek, jehož se protiprávní jednání týká, které byly uskutečněny během celého uplynulého roku, kdy k protiprávnímu jednání docházeloⁱⁱ. Procentní podíl, který se použije na hodnotu relevantních tržeb společnosti, může činit až 30 % v závislosti na závažnosti protiprávního jednání. To se posuzuje podle řady faktorů, jakými jsou povaha protiprávního jednání (např. zneužití

dominantního postavení, stanovení cen, rozdělení trhu), zeměpisný rozsah, a zda bylo protiprávní jednání provedeno. V případě kartelů se příslušný procentní podíl pohybuje většinou v rozmezí 15–20 %.

Doba trvání: Tento procentní podíl z hodnoty relevantních tržeb se vynásobí počtem let a měsíců, po které k protiprávnímu jednání docházelo. To znamená, že výše pokuty se odvíjí od hodnoty ovlivněných tržeb uskutečněných v průběhu protiprávního jednání. Tato hodnota je obecně považována za dobrý ukazatel škody, kterou protiprávní jednání v průběhu času hospodářství způsobilo. Protiprávní jednání, které trvá dva roky, se proto považuje za dvakrát tak škodlivé, než protiprávní jednání, které trvá pouze jeden rok.

Zvýšení a snížení: Pokutu lze zvýšit (pokud například společnost pravidla porušuje opakovaně), nebo snížit (jestliže například účast společnosti byla omezená nebo právní předpisy či orgány protiprávní jednání podporovaly). V případě kartelů bude pokuta dodatečně navýšena o jednorázovou částku s odrazujícím účinkem odpovídající 15–25 % hodnoty tržeb za jeden rok, která se projeví především v případě krátkodobých kartelů a je navržena tak, aby odrazovala podniky vůbec si kartelovou dohodu vyzkoušet (tzv. „poplatek za vstup“).

Celkový strop: Výše pokuty je omezena na 10 % z celkového ročního obrátu společnosti. 10% strop může vycházet z obrátu skupiny, k níž společnost náleží, jestliže mateřský podnik této skupiny vykonával rozhodující vliv na činnost dceřiné společnosti během období, kdy docházelo k protiprávnímu jednání. Existuje rovněž promlčecí lhůta pěti let od ukončení protiprávního jednání až do začátku vyšetřování Komisí.

Snížení z důvodu shovívavosti: Komise vyzývá společnosti, které jsou zapojeny do kartelových dohod, aby předložily důkazy a pomohly tak Komisi při odhalování kartelů a vyšetřování případůⁱⁱⁱ. Společnost, která jako první poskytne dostatečné

důkazy o činnosti kartelu, jež Komisi umožní zahájit stíhání případu, může být od pokut zcela osvobozena. Dalším společností může být pokuta, která by jim jinak byla uložena, snížena až o 50 %^{iv}.

Snížení z důvodu narovnání: V případě kartelů Komise rovněž nabízí snížení pokuty o 10 %, dosáhne-li se společností narovnání^v. Narovnání snižuje administrativní náklady na rozhodnutí o kartelových dohodách, včetně nákladů na soudní řízení, a pomůže Komisi rychleji se vypořádat s kartelovými případy, neboť ušetřené zdroje mohou být použity na vyšetřování nových případů.

Platební neschopnost

Za mimořádných okolností^{vi} může Komise pokutu snížit, pokud společnost poskytne dostatečně jasné a objektivní důkazy, že uložená pokuta pravděpodobně vážně ohrozí životaschopnost podniku. Analýzy podrobně zkoumají různé faktory u jednotlivých společností a usilují o co možná největší objektivitu a měřitelnost, aby se zajistilo rovné zacházení a zachoval odrazující účinek.

Jaký je právní základ pro pokuty udělované Komisí?

Články 101 a 102 Smlouvy o fungování EU (SFEU) zakazují různé praktiky, které mohou narušit hospodářskou soutěž. Článek 103 zmocňuje Evropskou radu k zavedení systému prosazování, včetně ukládání pokut.

Nařízení Rady č. 1/2003^{vii} na základě článku 103 SFEU zmocňuje Komisi k prosazování těchto pravidel a k ukládání pokut společnostem, které jednají

protiprávně. V zásadách nařízení je stanoveno, že pokuta by měla vycházet ze závažnosti a délky trvání protiprávního jednání a její maximální výše by neměla přesáhnout 10 % obrátu podniku, jak bylo uvedeno výše.

V každém rozhodnutí Komise vysvětluje, jak pokutu vyměřila. Není povinna stanovit obecné zásady, ale v roce 1998^{viii} tak učinila, takže její politika v oblasti udělování pokut byla transparentnější a za své jednání nesla Komise větší odpovědnost. V průběhu času bylo zřejmé, že tyto pokyny vedly k pokutám, které byly příliš nízké jak pro velké společnosti, zejména ty, které byly zapojeny do dlouhodobých kartelových dohod zahrnujících velký objem výrobků, tak i pro společnosti, které pravidla porušovaly opakovaně. Komise přehodnotila svůj přístup v roce 2006, kdy podnikům poskytla jasnější pokyny^{ix}.

Evropské soudy přezkoumávají všechny aspekty rozhodnutí Komise a je v jejich pravomoci změnit výši uložené pokuty. Výsledky Komise u soudů jsou dobré – více než 90 % hodnoty pokut bylo soudy v rámci soudního přezkumu potvrzeno.

Proč existují pokyny?

Politika v oblasti ukládání pokut musí pokrývat širokou škálu různých faktických okolností a je velmi obtížné předjímat všechny tyto okolnosti předem. To je důvod, proč si Komise ponechává možnost v případě nutnosti změnit a aktualizovat své pokyny a proč samotné pokyny obsahují ustanovení, která výslovně předpokládají odchýlení se od pokynů ve vhodných případech.

Mnoho vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž v současné době zastává stejný přístup a řídí se pokyny pro stanovování pokut, které jsou obecně v souladu s pokyny Evropské komise.

Shrnutí:

Základní pokuta	Procentní podíl z hodnoty relevantních tržeb (0 – 30 %) x doba trvání (roky nebo období kratší než jeden rok) + 15-25 % z hodnoty relevantních tržeb: další odrazující faktor pro kartely
Zvýšení	Přítěžující faktory např. Vedoucí úloha, opakované porušení pravidel či maření vyšetřování
Snížení	Polehčující faktory např. Omezená úloha nebo chování podporované právními předpisy
Celkový limit výše pokuty	10 % z obrátu (za protiprávní jednání)
Možná další snížení	Shovívavost: o 100 % pro prvního, až o 50 % pro druhého, o 20 – 30 % pro třetího a až o 20 % pro ostatní
	Narovnání: o 10 %
	Snížení z důvodu platební neschopnosti

ⁱ <http://www.oecd.org/dataoecd/16/20/2081831.pdf>

ⁱⁱ V některých případech, např. pokud se výrazně změní obrát, může poslední úplný rok fungování kartelu poskytnout zavádějící výsledek. Komise by v tomto případě měla použít jiný, typičtější rok.

ⁱⁱⁱ Oznámení o shovívavosti ([Úř. věst. C 298, 8.12.2006, s. 17](#)).

^{iv} Aby mohly společnosti využít oznámení o shovívavosti, mohou požádat Komisi přímo nebo prostřednictvím právního poradce. Na speciálních telefonních číslech mohou společnosti požádat o pomoc úředníka z Komise (tel: +32 22984190 nebo +32 22984191), a speciální faxové číslo (fax: +32 22994585).

^v Oznámení o narovnání (Nařízení: [Úř. věst. L 171, 1.7.2008, s. 3-5](#); Oznámení: [Úř. věst. C 167, 2.7.2008, s. 1-6](#))

^{vi} Pokyny (2006), bod 35.

^{vii} [Úř. věst. L 1, 4.1.2003, s. 1-25](#). Nařízení 1/2003 nahradilo nařízení 17/1962, které obsahovalo totožná ustanovení týkající se pokut. Úř. věst. 13, 21.2.1962, s. 204/62, naposledy pozměněno nařízením (ES) č. 1216/1999, Úř. věst L 148, 15.6.1999, s. 5

^{viii} Pokyny o metodě stanovování pokut ([Úř. věst. C 9, 14.1.1998, s. 3-5](#)).

^{ix} Pokyny pro výpočet pokut ([Úř. věst. C 210, 1.9.2006, s. 2-5](#))

Listopad 2011. Tento dokument se poskytuje pouze pro informaci a není pro Evropskou komisi závazný. Pokyny Komise k pokutám tímto dokumentem nejsou dotčeny.

Další informace

Na stránkách Evropské komise – politika hospodářské soutěže
<http://ec.europa.eu/competition>